

RESEARCH MASTER OF ARTS IN PHILOSOPHY

UNIVERSITEIT GENT (COÖRDINERENDE INSTELLING), UNIVERSITEIT
ANTWERPEN, VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

23 MEI 2022

PROF. DR. FRANK VELTMAN (VOORZITTER) • PROF. DR. WIEP VAN
BUNGE, DR. ELS VAN WIJNGAARDEN, PHILEMON HUISING BSC
(COMMISSIELEDEN) • DR. MARIANNE VAN DER WEIDEN (SECRETARIS)
• MARK FREDERIKS (PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract	5
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	6
2.1	Vooroverleg en eerste indrukken	6
2.2	Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken	6
2.2.1	Nabespreking.....	8
2.3	Gesprek met studenten en alumni.....	8
2.3.1	Nabespreking.....	9
2.4	Gesprek met docenten.....	10
2.4.1	Nabespreking.....	11
2.5	Tweede gesprek met de opleidingsverantwoordelijken	11
2.6	Terugkoppeling	13
3	Oordeel	14
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding.....	15
	Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten	17
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie	18
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding	19
	Bijlage 5: Verantwoording.....	20
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal	21

1 Abstract

De commissie komt tot een positief oordeel over de Research Master of Arts in Philosophy van Universiteit Gent (coördinerende instelling), Universiteit Antwerpen en Vrije Universiteit Brussel. De opleiding heeft als doelstelling goede onderzoekers op te leiden en leert de studenten op een praktische wijze wetenschappelijke artikelen en onderzoeksaanvragen te schrijven. De docenten maken deel uit van inhoudelijk diverse en hoogstaande onderzoeksprogramma's aan de drie betrokken universiteiten, die een stevige samenwerking hebben opgebouwd. Het onderwijsprogramma is goed opgezet, hanteert gevarieerde werkvormen en biedt studenten veel keuzevrijheid, zodat het curriculum goed aansluit bij de interesse en ambities van elke student. De colleges vertrekken steeds vanuit recente wetenschappelijke inzichten. De masterproeven die de commissie gelezen heeft, zijn degelijk filosofisch werk van hoge kwaliteit, geschreven in goed Engels. Een sterk punt is ook het hoge rendement van de opleiding: vrijwel alle afgestudeerden weten een onderzoekspositie te verwerven.

De opleiding is in 2017 begonnen en trekt een groeiend aantal studenten aan. De informele aanpak die tot nu toe gehanteerd werd bij kwaliteitszorg en informatievoorziening, komt daardoor enigszins onder druk te staan. De opleiding is zich hiervan bewust en heeft al een aantal wijzigingen ingevoerd. De aanbevelingen van de commissie sluiten hierbij aan:

1. Zorg voor een goede informatievoorziening over het Engelstalige aanbod in de opleiding en over de inhoud van de cursussen;
2. Laat studenten eerder in het tweede studiejaar beginnen aan (de voorbereiding van) de masterproef en zorg voor sterkere coördinatie en een meer uniform proces;
3. Breid het aantal studentleden in de opleidingscommissie uit en geef hun een bredere rol.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

2.1 Vooroverleg en eerste indrukken

De commissie heeft tijdens een online vooroverleg op 4 april 2022 onderling kennisgemaakt en uitleg gekregen over de kwaliteitszorg in eigen regie van de Universiteit Gent. In een overleg op 21 april 2022, voorafgaand aan het locatiebezoek, heeft de commissie haar eerste indrukken van de Research Master of Arts in Philosophy besproken. Deze eerste indrukken waren gebaseerd op het informatiedossier, de daarbij horende bijlagen en een aantal masterproeven. De commissie trof in het dossier een aantal sterke punten aan en waardeerde met name de duidelijke doelstelling van de opleiding en de samenwerking tussen de drie deelnemende universiteiten. De opzet van het programma is onderwijskundig sterk, gebaseerd op een divers en hoogstaand onderzoeksprogramma, met aandacht voor diversiteit en multiperspectivisme en een hands-on aanpak gericht op het schrijven van artikelen en onderzoeksvoorstellen. Het opleidingsprogramma sluit aan bij de expertise van de docenten. Ook waardeerde de commissie dat de opleiding erin slaagt een hoog rendement te realiseren.

De commissie wil tijdens de gesprekken een duidelijker beeld krijgen van de praktijk van de opleiding: hoe profileert de opleiding zich, schrijven studenten daadwerkelijk publiceerbare artikelen, wat zijn hun concrete toekomstperspectieven, hoe gaat de opleiding om met de soms zeer kleine aantallen studenten per onderzoeksseminarie en met de combinatie van Vlaamse en buitenlandse studenten, hoe ervaren de studenten het programma? Verder wil de commissie tijdens het bezoek toetsen of haar positieve indrukken op basis van de schriftelijke documentatie in de gesprekken bevestigd zouden worden. Op 22 april 2022 vond in Gent de dialoog plaats met vertegenwoordigers van de opleiding.

2.2 Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken

Het eerste gesprek voert de commissie met de opleidingsverantwoordelijken, de leden van de stuurgroep.

De commissie is als eerste benieuwd naar de verhouding tussen de stuurgroep en de opleidingscommissie en naar de wijze waarop studenten hun inbreng kunnen leveren. De stuurgroep is van mening dat zij sneller en efficiënter besluiten kan nemen dan wanneer dat via drie faculteiten en opleidingscommissies in de afzonderlijke universiteiten zou moeten gebeuren. Anderzijds vindt ze het zelf niet wenselijk dat docenten en studenten hierdoor nauwelijks bij de besluitvorming betrokken zijn. De stuurgroep is voornemens een docentenberaad in te stellen om systematisch elk jaar met lesgevers te reflecteren op de opleiding, mede op basis van de feedback van studenten die aan het eind van elk jaar wordt verzameld en wordt vastgelegd in een jaarverslag. De commissie krijgt het verslag uitgereikt van de eerste opleidingsdag die twee dagen voorafgaand aan de visitatie heeft plaatsgevonden. De stuurgroep is van oordeel dat deze werkwijze volstaat, omdat de studenten eerlijke feedback geven die tot nieuwe ideeën leidt en omdat in elke faculteit opleidingscommissies actief betrokken zijn bij de kwaliteitszorg van het gegeven onderwijs. Later in het gesprek, naar aanleiding van een vraag naar de gehanteerde onderwijstaal, begrijpt de commissie dat het weliswaar om een tweejarige Engelstalige opleiding gaat, maar dat in praktijk de meeste studenten de verkorte eenjarige opleiding volgen. Alle Vlaamse studenten volgen eerst de reguliere Nederlandstalige opleiding aan een van de drie universiteiten en krijgen daarna op basis van hun masterdiploma toelating tot het tweede jaar van de onderzoeksmaster. In het eerste deel van hun opleiding, in de reguliere masteropleidingen, zijn studenten dus via de opleidingscommissies betrokken bij de kwaliteitszorg.

Het wordt de commissie duidelijk dat studenten in de tweejarige opleiding in het eerste jaar cursussen volgen die onderdeel uitmaken van de reguliere masteropleidingen. Vanwege wettelijke bepalingen ten aanzien van de onderwijstaal mag maximaal 35% van deze cursussen in de reguliere masteropleidingen in het Engels verzorgd worden. Buitenlandse

studenten die het Nederlands niet beheersen, hebben hierdoor minder keus dan Nederlandstalige studenten. In 2017, bij het begin van de opleiding, waren er slechts exact genoeg Engelstalige vakken voor internationale studenten, waardoor er voor hen geen keuzemogelijkheden waren. Inmiddels is het aanbod uitgebreid en kunnen studenten kiezen uit 24 cursussen, waarvan twaalf in het Engels. De stuurgroep vindt deze uitbreiding met Engelstalige cursussen ook voor de eigen, Nederlandstalige studenten een meerwaarde. De vraag die de commissie vooraf had waarom een aantal cursusbeschrijvingen op de website in het Nederlands is, terwijl het om een Engelstalige opleiding gaat, is hiermee beantwoord.

De commissie vraagt zich af hoe de opleiding zich profileert ten opzichte van concurrerende onderzoeksmasters en verneemt dat ze zich presenteert met het brede aanbod van de drie betrokken faculteiten. Daarbinnen hanteert men geen speciale speerpunten, bijvoorbeeld gebaseerd op de onderzoeksprogramma's. De opleiding heeft geen brochure meer zoals in het begin. Studenten vinden de opleiding via de websites en dat leidt tot voldoende kandidaten. De afgelopen jaren heeft de opleiding gemerkt dat de belangstelling van de instromende studenten fluctueert: de eerste jaren waren veel studenten geïnteresseerd in wetenschapsfilosofie, waarna er meer belangstelling kwam voor de geschiedenis van de filosofie. De opleiding vindt dat geen probleem en heeft voor alle studenten een passend aanbod.

De aantallen studenten zijn gestaag gegroeid van vier in 2017-2018 naar veertien in 2021-2022, waarbij het jaar 2020-2021 door de Covid-pandemie een terugval liet zien naar acht, doordat het aantal internationale studenten werd afgeremd. Vooraf vroeg de commissie zich af waarom de opleiding bij de selectie van studenten zoveel waarde hecht aan de judicia en een score van 75 uit 100 eist. Een hoge score in een bacheloropleiding hoeft naar haar oordeel geen goede voorspeller te zijn van succes in een onderzoeksmaster, omdat het om andere competenties gaat. In het gesprek blijkt dat de opleiding deze analyse onderschrijft en dat ze daarom studenten adviseert eerst de reguliere masteropleiding te volgen. Pas bij de masterproef van de eenjarige masteropleiding blijkt of een student onderzoeksbijdragen en -capaciteiten heeft. Selectie van deze studenten voor de verkorte onderzoeksmaster is gebaseerd op de masterproef en de motivatie voor de opleiding. Voor buitenlandse studenten ligt dat anders omdat de opleiding hen nog niet kent. Bij hen kijkt de opleiding naar bachelorresultaten, motivatie en Engelse taalvaardigheid. Sinds dit jaar wordt vaak een korte (online) presentatie gevraagd om een beter beeld van de student te krijgen. De opleiding heeft gemerkt dat ze tot nu toe te vaak het voordeel van de twijfel heeft gegeven en wel wat strenger mag zijn bij de selectie.

Het doel van de opleiding is een promotieplaats te verwerven en een onderzoekscarrière te starten. Dat is niet noodzakelijkerwijs bij de drie betrokken faculteiten of bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO), want de middelen daar zijn zeer beperkt. Desondanks is het rendement van de opleiding hoog en vinden vrijwel alle afgestudeerden een bezoldigde onderzoekspositie. De commissie vindt dat positief. In aansluiting daarop vraagt de commissie verduidelijking van het beschreven doel dat de masterproef een publiceerbaar artikel moet zijn: is dat realistisch en worden de theses daadwerkelijk gepubliceerd? Leidt de geringe publicatiegraad niet tot teleurstelling bij studenten, omdat andere verwachtingen gewekt waren? De stuurgroep licht toe dat publicatie tot nu toe niet of nauwelijks aan de orde is, maar dat studenten met dit doel voor ogen wel leren hoe ze een onderzoeksartikel moeten schrijven in plaats van een traditionele scriptie. Het gaat meer om vorm dan om impact. Ook moeten ze inschatten voor welk tijdschrift hun artikel geschikt is. De opleiding is voornemens het eigen tijdschrift *Philosophica* om te vormen tot een *graduate journal*, mogelijk met themanummers, en studenten uit te nodigen hun artikel daar in te dienen. Hoewel ook *Philosophica* een *peer reviewed journal* is, ligt de lat daar lager. Met deze publicatiemogelijkheid wil de opleiding de studenten een goede start geven.

Als laatste onderwerp komt de opleidingsmonitor aan de orde, alsmede de externe blik die daarin genoemd wordt. Wat wordt hiermee bedoeld? De stuurgroep licht toe dat de

opleidingsmonitor pas één jaar in werking is en dat het een instrument is van de Universiteit Gent, niet toegesneden op een interuniversitaire opleiding. Elk van de drie universiteiten en reguliere masteropleidingen hanteert mechanismen om externe feedback te verzamelen, zoals klankbordgroepen, meelezers uit andere universiteiten bij theses, en internationale panelleden bij conferenties. Uiteraard valt ook deze visitatiecommissie hieronder.

2.2.1 Nabespreking

Terugblikkend op dit gesprek is de commissie tevreden dat een aantal zaken verhelderd is, zoals het doel van de opleiding, de structuur met een verkort programma voor studenten met een diploma Master in de wijsbegeerte behaald aan een Vlaamse universiteit, en de verhouding tussen stuurgroep en opleidingscommissie. In het volgende gesprek wil de commissie van de studenten en alumni horen hoe zij tegen deze onderwerpen aankijken en of zij met de gekozen kwaliteitszorgaanpak tevreden zijn. De commissie begrijpt de toelichting op het doel een publiceerbaar artikel als masterproef te vragen, maar blijft van mening dat deze woordkeus onjuiste verwachtingen wekt. Naar haar oordeel zou het beter zijn te spreken van een 'indienbaar' artikel en duidelijk te maken dat publicatie in een wetenschappelijk tijdschrift in het algemeen geen realistische verwachting is. Het is een goed idee om een prepublicatiereeks in een *graduate journal* op te zetten waarin masterproeven gepubliceerd kunnen worden, maar het verdient aanbeveling dan ook duidelijk te maken dat dit bedoeld wordt met 'publiceerbaar'. Tot slot valt het de commissie op dat de stuurgroep geen profileringsbeleid voert en afwacht welke studenten zich aanmelden. De mogelijkheid om bepaalde onderzoeksgroepen sterker te etaleren is kennelijk geen wenselijke optie voor de opleiding.

2.3 Gesprek met studenten en alumni

Na een korte voorstelronde vraagt de commissie of er logistieke problemen zijn in deze interuniversitaire opleiding: reizen de studenten of de docenten? Dit blijkt geen probleem te zijn, want de verbindingen tussen de drie steden zijn goed, zodat studenten gemakkelijk een cursus aan een andere universiteit kunnen volgen. Zoals in het eerste gesprek duidelijk werd, stromen de meeste studenten pas in het tweede studiejaar in en volgen zij eerst het programma aan één van de universiteiten, maar ook de internationale studenten van het tweejarige programma vinden het reizen geen probleem. De coördinatie van de opleiding ligt in handen van de voorzitter van de stuurgroep, die tevens voorzitter van de examencommissie is. Dat betekent in praktijk dat de studenten zich met alle inhoudelijke en praktische vragen tot deze coördinator wenden. Op hun vragen krijgen ze naar hun mening snel en adequaat antwoord. Door de kleinschaligheid van de opleiding kennen de studenten elkaar allemaal en vinden ze dat er voldoende sprake is van een gemeenschap. Na de lesbijeenkomsten ontmoeten ze elkaar voor sociale activiteiten. Deze sociale banden blijven voor alumni ook na de opleiding in stand. Vooral de gevarieerde samenstelling van de groep (achtergrond, nationaliteit, leeftijd) spreekt de studenten aan en zorgt voor een goede sfeer.

Twee van de aanwezigen (een student en een alumnus) zijn lid van de opleidingscommissie. De commissie vraagt naar de werking hiervan en of studenten naar hun mening voldoende inbreng hebben in het programma. Uit de antwoorden van de deelnemers blijkt dat studenten zich voldoende gehoord voelen, vooral door rechtstreeks contact met de coördinator en de lesgevers en via de vragenlijsten die ze aan het eind van het jaar invullen. Deze feedback wordt in de opleidingscommissie besproken en formeel vastgesteld. De aanwezigen hebben geen behoefte aan een sterkere rol voor de opleidingscommissie, want bij eventuele problemen wenden ze zich rechtstreeks tot de coördinator. Wat betreft hun inhoudelijke inbreng zijn de studenten zeer enthousiast over de wijze waarop ze mede de inhoud en opzet van de onderzoeksseminaries kunnen bepalen, doordat de docenten dit aan het begin van een seminarreeks met de deelnemende studenten bespreken. Wanneer de commissie aan het eind van dit gesprek vraagt naar verbeteringsuggesties, vinden twee alumni dat ze achteraf gezien theorie gemist hebben. Over Belgische filosofen zoals Apostel en over de Frankfurter Schule hadden ze graag meer aanbod gehad. De commissie is van mening dat

er altijd onderwerpen zijn die behandeld hadden kunnen worden, maar die niet aan bod zijn gekomen. De commissie kan zich de opmerking van de alumni dus voorstellen, maar is niet van oordeel dat er essentiële onderwerpen in het curriculum ontbreken.

De deelnemers aan het gesprek vinden dat ze voldoende keuze hadden in het programma, ook degenen die als student in het tweejarige programma alleen Engelstalige cursussen konden volgen. Wel hoorde een van de studenten een klacht van een medestudent over te weinig keuzemogelijkheden.

In het tweede opleidingsjaar kiezen de studenten drie onderzoeksseminaries, volgen ze de cursus *Developing and Writing Research Proposals in Philosophy* en werken ze aan hun masterproef. Al deze onderdelen zijn Engelstalig. Studenten vinden het lastig dat de startdata van opleidingsonderdelen (eerstejaars verdiepende cursussen en onderzoeksseminaries) niet gesynchroniseerd zijn en dat vooraf niet altijd voldoende informatie beschikbaar is over de inhoud. Als na de start van een cursus of seminarie blijkt dat deze niet aansluit bij de behoefte van de student, is het vaak niet meer mogelijk aan een ander onderdeel deel te nemen, omdat dat al begonnen is. Ze begrijpen dat het moeilijk is concrete informatie over de inhoud van de onderzoeksseminaries te publiceren als een docent de inhoud in nauw overleg met de studenten wil bepalen, maar dan zou juist dit vermeld kunnen worden.

De opzet van de seminars verschilt: sommige hebben elke maand een bijeenkomst, andere elke week. De studiebelasting van de seminars is volgens de studenten redelijk, die van de cursus *Developing and Writing Research Proposals in Philosophy* was te zwaar, maar na overleg is het aantal studiepunten nu verhoogd van 6 naar 9 EC. Dat vinden de studenten een verbetering. Soms vallen deadlines in een onderzoeksseminarie samen met die van andere seminars of de cursus *Developing and Writing Research Proposals in Philosophy*, maar indien nodig kunnen studenten daarvoor met de betreffende docenten een oplossing vinden. De studenten vinden de cursus *Developing and Writing Research Proposals in Philosophy* erg nuttig. De aanpak is gericht op een aanvraag bij FWO. Als in juli negatieve feedback van de FWO komt op een ingediend voorstel, is dat teleurstellend, maar blijft de cursus bruikbaar. De aangeleerde werkwijze komt ook van pas bij andere aanvragen.

Grote verschillen blijken er te bestaan in de studiebelasting voor de masterproef, die aan het eind van de zomer moet worden ingediend. De commissie leest in de documentatie dat de masterproef een herwerking is van een of twee papers uit onderzoeksseminaries, aangevuld met een metatekst om de artikelen met elkaar in verband te brengen en te reflecteren op mogelijke publicatiekanalen. Studenten hebben hiermee zeer uiteenlopende ervaringen, zo blijkt in het gesprek. Sommigen gaan uit van de al geschreven artikelen en hebben voor de masterproef nauwelijks extra werk, terwijl anderen veel tijd steken in de verbinding en presentatie van de artikelen, en er ook een student was die de masterproef over een heel ander onderwerp schreef, wat natuurlijk veel extra werk betekende.

2.3.1 Nabespreking

De commissie is in verwarring gebracht over de opzet en het doel van de masterproef: worden publiceerbare artikelen al in de seminars verwacht, welke eisen worden gesteld aan de synthese, waarop is het eindoordeel gebaseerd, wordt dit aan de studenten zelf overgelaten? In de volgende gesprekken hoopt de commissie hierover duidelijkheid te krijgen. Andere onderwerpen zijn de informatie die vooraf over de onderzoeksseminaries beschikbaar is en de beperkte keuzemogelijkheden voor Engelstalige studenten in het tweejarige programma. Het valt de commissie op hoe intensief de rol van de coördinator is. Deze wordt zeer sterk ingevuld en studenten zijn blij dat er één contactpersoon is waar ze met alle vragen terecht kunnen, maar het kan de opleiding kwetsbaar maken als zoveel afhangt van één persoon. Dit is geen onderdeel van de visitatie, maar met het oog op de continuïteit van de opleiding meent de commissie dat ze het toch aan de orde moet stellen. De aarzelingen van de commissie over de beperkte rol van de opleidingscommissie worden

door de studenten niet gedeeld. De opleiding is zeer flexibel als er klachten van studenten komen en past aan wat nodig is.

2.4 Gesprek met docenten

Als eerste vraagt de commissie aan de docenten welke verbetering er sinds de start van de opleiding in 2017 zijn doorgevoerd. Er komen verschillende voorbeelden op tafel van cursussen die op basis van de eerste ervaringen zijn aangepast, met name wat betreft hun plaats in de opleiding en hoe ze kunnen inspelen op de leerdoelen van de onderzoeksmaster en de leerbehoeften van de studenten. Er blijft een zekere spanning bestaan tussen enerzijds de noodzaak dat studenten leren samenwerken en anderzijds dat ze in staat worden gesteld hun eigen interesse te volgen. De opleiding streeft ernaar seminars met één student te voorkomen. Wellicht kunnen in zo'n geval postdocs of andere doctoraatstudenten aansluiten, wordt gesuggereerd.

De commissie brengt in dat studenten het moeilijk vinden zich op voorhand te oriënteren op de inhoud van cursussen, omdat deze informatie niet altijd beschikbaar is. De docenten erkennen dat dit een aandachtspunt is. Ook als een onderwerp vooraf niet helemaal vastligt is informatie nodig, namelijk over deze wijze van invulling. Desgevraagd blijkt dat het een extra complicatie is dat het om meer universiteiten gaat, doordat de websites niet helemaal op elkaar zijn afgestemd en niet overal alles uitgebreid wordt ingevuld. Er is veel informatie achter de schermen beschikbaar, maar de docenten zijn het met de commissie eens dat deze ook extern beschikbaar moet zijn voor studenten.

Een ander punt waarop de commissie graag een nadere toelichting ontvangt, is de masterproef in relatie tot de papers uit de onderzoeksseminaries. Volgens de docenten is de masterproef een uitnodiging aan de studenten om samen te brengen waar ze onderzoek naar willen doen en daarbij gebruik te maken van de eerdere papers, met inbegrip van de feedback die ze daarop gekregen hebben. Het meeste werk is dan al verzet in de seminars. De docenten maken de vergelijking met een doctoraatpromotie op basis van artikelen. De omvang van de inleiding en de hoeveelheid verbindings tekst in de masterproef kunnen van student tot student verschillen. Daarover zijn geen afspraken gemaakt. Het verschil tussen de seminariepapers en de masterproef is de gewenste maturiteit aan het eind van de opleiding, die onder andere tot uitdrukking komt in minder begeleiding bij de masterproef, en dat er een andere jury is voor de beoordeling. Soms kan een student niet gebruikmaken van eerdere papers, zoals bij logica, en is de masterproef een geheel nieuw product. De commissie vraagt zich af waarop de verdeling van studiepunten is gebaseerd als de onderlinge verschillen zo groot kunnen zijn. Wellicht is het goed dat de opleiding hier nog eens naar kijkt.

De commissie vraagt naar de verhouding tussen specialisatie en een bredere oriëntatie in het vakgebied. Doordat studenten drie seminars moeten kiezen in het tweede jaar is een zekere breedte gegarandeerd. In de seminars krijgen de studenten middelen aangereikt om specialistisch te kunnen werken. Zo nodig zoekt de docent een copromotor buiten de opleiding voor extra begeleiding. Aanvullend leren de studenten in de cursus *Developing and Writing Research Proposals in Philosophy* hoe ze hun onderzoeksvraag moeten toespitsen en formuleren in een duidelijk voorstel. De commissie is het met de opleiding eens dat dit een belangrijke training is.

In aansluiting hierop vraagt de commissie hoe studenten tot de keuze van hun cursussen komen en of hier een formele goedkeuring aan verbonden is. In de praktijk, zo verneemt de commissie, vragen de studenten vooraf aan een docent naar de inhoud van een cursus en bespreken zij samen of dit aansluit bij de ambitie en interesse van de student. De coördinator van de opleiding kan in dit proces ook advies geven. Hier zijn verder geen formele procedures voor.

Een volgend onderwerp is de kwaliteitszorg op cursusniveau en de betrokkenheid van studenten bij kwaliteitszorg. Ook op dit thema is veelal sprake van een informele aanpak. Door de kleine aantallen studenten en de jaarevaluatie vinden de docenten dat ze voldoende inzicht krijgen in verbeterpunten. Deze leiden ook tot aanpassingen, bijvoorbeeld in de werklast voor studenten. Studenten kunnen altijd terecht bij de coördinator, en daarnaast is er een vertrouwenspersoon die naar het oordeel van de docenten goed functioneert. Er is tot nu toe niet overwogen het aantal studenten in de opleidingscommissie uit te breiden, maar de docenten sluiten deze mogelijkheid zeker niet uit. Ook de toevoeging van een extern lid zou volgens een van hen nuttig kunnen zijn. De rol van de opleidingsmonitor in de kwaliteitszorg moet zich nog ontwikkelen. Ze benadrukken dat dit instrument pas één jaar bestaat en op dit moment nog te veel een 'one size fits all' lijkt. Er zal nog een evaluatie van volgen.

De commissie vraagt hoe internationalisering, een van de strategische thema's van de Universiteit Gent, vorm krijgt naast Engels als onderwijstaal en het aandeel internationale studenten. Hoe komen studenten in aanraking met buitenlandse wetenschappers? Studenten blijken sinds dit jaar de mogelijkheid te hebben eenmaal deel te nemen aan een buitenlands congres en docenten verwijzen de studenten naar interessante lezingen van buitenlandse gasten. Ook het aanbod van de *doctoral schools* van de Universiteit Gent wordt genoemd. De commissie concludeert dat er meer initiatieven zijn dan uit de documentatie vooraf naar voren kwam.

Docentprofessionalisering vindt plaats op het niveau van de eigen faculteiten, niet van de interuniversitaire onderzoeksmaster, en de docenten hebben ook geen behoefte aan specifieke aanvullende cursussen. Het is wel de bedoeling dat de docenten zich op de jaarlijkse opleidingsdag gaan buigen over onderwijsvormen die bij uitstek geschikt zijn voor dit type opleiding.

2.4.1 Nabespreking

In de nabespreking inventariseert de commissie wat ze op basis van de voorgaande gesprekken in het tweede gesprek met de opleidingsverantwoordelijken wil bespreken. Dat betreft de samenhang in het tweede studiejaar en de verhouding tussen seminars en masterproef, de vraag of het terecht is een publiceerbaar artikel als doel te formuleren, de mate van keuzevrijheid voor internationale studenten in het tweejarige programma en de informatievoorziening over de cursussen. Ook wil de commissie nogmaals terugkomen op de profilering van de opleiding en de beperkte formele rol voor studenten bij de feedbackmechanismen op programmaniveau.

2.5 Tweede gesprek met de opleidingsverantwoordelijken

Op de vraag naar profilering van de opleiding verneemt de commissie dat de invulling van het opleidingsprogramma bepaald wordt door de interesse van de toegelaten studenten. Bij aanmelding schrijven ze een motivatiebrief en verwacht de opleiding een coherent plan. Vervolgens wordt bekeken welke onderzoeksseminaries geschikt zouden zijn. Tot nu toe is de opleiding tevreden over de ingediende plannen. Formele goedkeuring vindt per universiteit plaats, niet noodzakelijkerwijs door de coördinator. De huidige coördinator zal volgend jaar worden opgevolgd. Naar aanleiding van de vraag of het geen risico is voor de continuïteit dat hij veel rollen vervult, reageert de stuurgroep dat het ook dan naar verwachting handig is als een aantal rollen gecombineerd wordt.

De commissie heeft een aantal masterproeven bestudeerd en vindt dat het om goede eindproducten gaat. Het is terecht een masterproef in de vorm van een artikel te vragen en eventueel publicatie in een eigen *journal* mogelijk te maken, maar de suggestie dat het om een publiceerbaar artikel moet gaan zonder verdere nuancering, geeft naar het oordeel van de commissie een verkeerd beeld. De commissie is van mening dat het er om gaat dat de masterproef de vorm krijgt van een tijdschriftartikel, en dat het streven is dat het op zijn

minst in een *graduate journal* gepubliceerd kan worden. De commissie adviseert hierover in deze zin te communiceren met de studenten om onjuiste verwachtingen over publicatie te voorkomen. De opleiding begrijpt het punt van de commissie.

De opleiding is zich ervan bewust dat de informatievoorziening in de studiefiches sterk verschilt in mate van detail en heeft dit als actiepoint in de opleidingsmonitor opgenomen. De commissie onderstreept de urgentie hiervan, omdat studenten er last van hebben. Dat docenten hun opleidingsonderdeel in samenspraak met studenten willen invullen, is een sterk punt, wat dan expliciet vermeld kan worden. Een mogelijkheid is ook dat de docent aangeeft wat er typisch in de cursus gebeurt. De stuurgroep erkent de urgentie, vooral omdat er volgend jaar meer internationale studenten worden verwacht (10-15), dus ook in het eerste jaar. Zij moeten zeker meer informatie vooraf krijgen. Stroomlijning van de informatievoorziening is dan nodig gezien de werkdruk voor de coördinator.

Wat betreft de beperkte keuzevrijheid voor internationale studenten in het tweejarige programma is de stuurgroep van mening dat dit probleem inderdaad bestaan heeft, maar met de uitbreiding van het aantal Engelstalige cursussen van zes naar twaalf verholpen zou moeten zijn. Het klopt dat de keuze voor Nederlandssprekende studenten groter is, maar het nieuwe aanbod aan Engelstalige cursussen bestrijkt een breder palet en zou dus aan de behoeften van de studenten moeten voldoen.

Een volgend thema is de relatie tussen masterproef en seminariepapers en de grote verschillen tussen studenten in de hoeveelheid werk die zij besteden aan de masterproef. De commissie vraagt zich af hoe dat mogelijk is en hoe een student het werk kan plannen. De stuurgroepleden lichten toe dat papers in een onderzoeksseminarie niet altijd indienbare artikelen hoeven te zijn. Studenten moeten een plan maken over hoe ze een of twee papers willen gebruiken voor de masterproef en wat ze aanvullend nog willen doen om tot een goed artikel te komen. Het is mogelijk dat studenten die veel werk hebben besteed aan de seminariepapers minder tijd nodig hebben voor de masterproef. De suggestie van de commissie om de studiepunten te combineren en aan het geheel 60 studiepunten toe te kennen, blijkt niet mogelijk, omdat decretaal is vastgelegd dat een masterproef apart moet worden erkend en ten minste 24 studiepunten moet omvatten. De commissie meent dat 24 studiepunten te veel is voor de periode juli-augustus, waarin de masterproef moet worden afgerond. Tijdens het gesprek blijkt dat van studenten verwacht wordt dat ze al eerder aan het werk gaan. De studenten moeten per 15 maart een plan indienen bij de coördinator, inclusief de naam van de promotor, maar sommige docenten laten de studenten het proces met de promotor al in november/december beginnen. De tijdlijn wordt de studenten informeel regelmatig onder de aandacht gebracht, maar de aanwezigen zijn het erover eens dat dit sterker gecoördineerd kan worden, zodat alle docenten een uniforme aanpak hanteren voor alle studenten.

Een terugkerend onderwerp deze dag was de betrokkenheid van studenten bij de evaluatie op vak- en programmaniveau. De commissie heeft gehoord dat er in de seminars veel flexibiliteit is en dat de coördinator een actieve rol speelt bij het oplossen van eventuele problemen, maar het is haar opgevallen dat de studentleden van de opleidingscommissie niet hun medestudenten vertegenwoordigen. De commissie vraagt zich af of de opleiding hier iets aan wil doen, zodat studenten comfortabel feedback kunnen geven en de studentleden van de opleidingscommissie een actievere rol hebben. De stuurgroep is van mening dat dit met de groei van de opleiding en het grotere aantal studenten inderdaad aan de orde is. Het is goed aan de taakomschrijving van de studentleden toe te voegen dat ze input verzamelen bij hun medestudenten. Een verdere mogelijkheid is het aantal studentleden uit te breiden, hun een rol te geven als aanspreekpunt voor medestudenten en aan het begin van het jaar sociale activiteiten te organiseren zodat ze elkaar leren kennen. Verder geeft de commissie de suggestie de vragenlijst die tweemaal per jaar aan docenten gestuurd wordt, ook aan de studenten te sturen.

Tot slot stelt de coördinator aan de orde dat in de opleidingsmonitor aandacht voor het welzijn van het personeel en de studenten ontbreekt. Alle onderdelen van de opleidingsmonitor zijn gericht op onderwijs en talentontwikkeling, maar beide kunnen goed zijn terwijl een breder perspectief ontbreekt. De Covid-restricties bezorgden studenten en docenten een lastige periode en het opzetten van een interuniversitaire opleiding betekende extra werklust voor docenten. De commissie is het met de stuurgroep eens dat welzijn een belangrijk element is. Wat betreft het welzijn van studenten pleit ze voor een centraal aanspreekpersoon, niet alleen voor de examens (zoals nu al aanwezig is), maar ook tijdens de opleiding.

2.6 Terugkoppeling

In de beperkte terugkoppeling bedankt de commissievoorzitter de opleiding voor de prettige ontvangst en de openhartige gedachtenwisseling. De gesprekken hebben de commissie veel informatie gegeven en haar in staat gesteld tot een oordeel te komen. De voorzitter licht kort de sterke punten toe die ze heeft aangetroffen en noemt daarnaast een aantal verbeterpunten. Deze worden in het volgende hoofdstuk bij het oordeel vermeld.

3 Oordeel

De commissie concludeert dat de opleiding een aantal sterke punten heeft. Er is een duidelijke doelstelling om goede onderzoekers op te leiden en een sterke focus op de praktijk van het schrijven van artikelen en onderzoeksaanvragen. De opleiding is gebaseerd op een inhoudelijk divers en hoogstaand onderzoeksprogramma aan de drie betrokken universiteiten, die een stevige samenwerking hebben opgebouwd. Het onderwijsprogramma is goed opgezet en hanteert gevarieerde werkvormen. Het onderwijs is gebaseerd op excellent en actueel onderzoek; de colleges vertrekken steeds van recente wetenschappelijke inzichten. Studenten hebben veel keuzemogelijkheid waardoor het curriculum goed aansluit bij hun interesse en ambities. De studenten zijn vooral enthousiast over de onderzoeksseminaries en de inspraak die zij hebben over de invulling ervan. De masterproeven die de commissie gelezen heeft, zijn degelijk filosofisch werk van hoge kwaliteit, geschreven in goed Engels. Een sterk punt is ook dat het rendement van de opleiding goed is en dat vrijwel alle afgestudeerden een onderzoekspositie weten te verwerven.

Naast deze positieve aspecten ziet de commissie vier punten die nadere aandacht behoeven. Het eerste punt betreft het Engelstalige cursusaanbod in het eerste studiejaar dat tot nu toe beperkt was. De opleiding werkt inmiddels aan verbreding, wat een goede ontwikkeling is, maar Nederlandstalige studenten blijven op dit punt in het voordeel. De commissie is zich bewust dat er wettelijke beperkingen zijn aan onderwijs in het Engels, maar vindt dat juiste informatie hierover belangrijk is bij de internationale marketing.

Het tweede punt heeft eveneens betrekking op informatievoorziening. De commissie waardeert dat de opleidingsverantwoordelijken de noodzaak erkennen van betere informatie vooraf over de inhoud van cursussen, en onderstreept de urgentie hiervan. Dit hebben de studenten immers nodig om de juiste cursussen te kunnen kiezen.

Ten derde was de commissie verbaasd over de vele verschillende manieren waarop studenten de eindstreep kunnen halen, met grote verschillen in tijdsinvestering en wijze van afronding. De officiële beschrijving van opzet en proces van de masterproef wijkt in veel gevallen af van de praktijk. De commissie adviseert studenten al eerder aan het voorbereidende werk te laten beginnen en de aanpak sterker te coördineren en uniformeren. Wat betreft de masterproef in de vorm van een publiceerbaar artikel is de commissie van mening dat het er om gaat dat de masterproef de vorm krijgt van een tijdschriftartikel, en dat het streven is dat het op zijn minst in een *graduate journal* gepubliceerd kan worden. De commissie adviseert hierover in deze zin te communiceren met de studenten om onjuiste verwachtingen over publicatie bij studenten te voorkomen.

Tot slot wijst de commissie erop dat de toename van het aantal studenten sinds de start van de opleiding het wenselijk maakt een aantal aspecten van de kwaliteitszorg te formaliseren. De opleiding reageert snel en adequaat als studenten problemen aankaarten, maar het zou goed zijn het aantal studentleden in de opleidingscommissie uit te breiden en een actievere rol te geven bij het verzamelen van feedback bij hun medestudenten.

Op grond hiervan heeft de commissie drie aanbevelingen die de kwaliteit van de opleiding nog kunnen verhogen:

1. Zorg voor een goede informatievoorziening over het Engelstalige aanbod in de opleiding en over de inhoud van de cursussen;
2. Laat studenten eerder in het tweede studiejaar beginnen aan (de voorbereiding van) de masterproef en zorg voor sterkere coördinatie en een meer uniform proces;
3. Breid het aantal studentleden in de opleidingscommissie uit en geef hun een bredere rol.

De commissie concludeert dat de opleiding een groot aantal sterke punten heeft en dat de drie geformuleerde aanbevelingen een positief oordeel van de commissie niet in de weg staan. De commissie heeft alle vertrouwen in de kwaliteit van de Research Master of Arts in Philosophy.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Universiteit Gent (coördinerende instelling), Universiteit Antwerpen & Vrije Universiteit Brussel
Naam opleiding	Research Master of Arts in Philosophy
Niveau en oriëntatie	Masteropleiding (academisch)
(Bijkomende) titel	Niet van toepassing
(Delen van) studiegebied(en)	Wijsbegeerte en moraalwetenschappen
Afstudeerrichtingen	Niet van toepassing
Opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	Niet van toepassing
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	<ul style="list-style-type: none"> • Gent (Universiteit Gent); • Antwerpen (Universiteit Antwerpen); • Elsene (Vrije Universiteit Brussel).
Onderwijstaal	Engels
Studieomvang (in studiepunten)	120 studiepunten
Aansluitingsmogelijkheden en vervolgopleidingen	<p>Vereiste vooropleidingen en toelatingsvoorwaarden:</p> <p>Rechtstreeks, na check door de inrichtende faculteit van formele toelatingsvereisten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bachelor in de moraalwetenschappen, de wijsbegeerte en de moraalwetenschappen, of de wijsbegeerte (met de grootste onderscheiding) • Master in de moraalwetenschappen, de wijsbegeerte en de moraalwetenschappen, of de wijsbegeerte (met grote of de grootste onderscheiding) <p>Na onderzoek van de bekwaamheid van de student om de opleiding te volgen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bachelor in de moraalwetenschappen, de wijsbegeerte en de moraalwetenschappen,

of de wijsbegeerte (die niet voldoet aan de graad van verdienste 'met de grootste onderscheiding')

- Een diploma van een masteropleiding aansluitend op een bacheloropleiding
- Een diploma van een masteropleiding die volgt op een andere masteropleiding

Daarnaast is een verkort programma van 60 studiepunten voorzien voor houders van de volgende diploma's:

- Master in de moraalwetenschappen, de wijsbegeerte en de moraalwetenschappen, of de wijsbegeerte (met grote of de grootste onderscheiding)

Bijlage 2: Opleidingspecifieke leerresultaten

1. Afgestudeerden hebben diepgaande (state of the art) kennis van en inzicht in ten minste één systematisch of historisch filosofisch domein. Ze hebben ook inzicht in de samenhang tussen dit domein en andere domeinen uit de filosofie.
2. Afgestudeerden kunnen de verworven inzichten relateren aan de maatschappelijke, culturele en internationale wetenschappelijke context.
3. Afgestudeerden hebben inzicht in de eigenheid, de sterktes en de zwaktes van verschillende filosofische benaderingen en tradities.
4. Afgestudeerden hebben kennis van de gespecialiseerde filosofische terminologieën en begrippen en kunnen deze accuraat gebruiken.
5. Afgestudeerden hebben kennis van en inzicht in actuele filosofische debatten, en kunnen deze actief opvolgen en integreren in eigen reflectie en internationaal gericht onderzoek.
6. Afgestudeerden zijn in staat om een filosofisch onderzoeksproject uit te werken en hiervoor een financieringsaanvraag te schrijven die kan worden ingediend bij instellingen zoals het FWO en de Bijzondere Onderzoeksfondsen van de universiteiten (en gelijkaardige buitenlandse instellingen).
7. Afgestudeerden zijn in staat om, binnen hun specialisatiegebieden, originele en vernieuwende onderzoeksproblemen te formuleren, uitgaande van een gefundeerd inzicht in de internationaal erkende "state of the art" in dat domein.
8. Afgestudeerden zijn in staat om originele oplossingen voor de gekozen onderzoeksproblemen uit te werken, en daarvoor helder en overtuigend te argumenteren.
9. Afgestudeerden zijn in staat om autonoom hun kennis van hun specialisatiegebieden te verdiepen.
10. Afgestudeerden zijn getraind in academisch schrijven, waardoor ze in staat zijn om als auteur te fungeren van academische artikels.
11. Afgestudeerden zijn in staat om de resultaten van hun onderzoekswerk in een groter geheel te kaderen.
12. Afgestudeerden kunnen helder mondeling rapporteren voor vakgenoten over hun onderzoeksresultaten.
13. Afgestudeerden hebben een werkhouding die hen geschikt maakt om te functioneren in onderzoeksteams en die integriteit van het onderzoek waarborgt.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Prof. dr. Frank Veltman (*voorzitter*) Professor Emeritus of Logic and Cognitive Science, Institute for Logic, Language and Computation, Universiteit van Amsterdam;

Prof. dr. Wiep van Bunge (*commissielid*) Professor of the history of philosophy, Erasmus School of Philosophy, Erasmus Universiteit Rotterdam;

Dr. Els van Wijngaarden (*commissielid*) Universitair Hoofddocent Zingeving en Ethiek rond Ouder worden en Sterven, Radboud universitair medisch centrum, Nijmegen;

Philemon Huising BSc (*student-commissielid*) student Master of Logic aan Universiteit van Amsterdam, student-secretaris van de opleidingscommissie van de Master of Logic.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Dr. Mark Frederiks** (procescoördinator) beleidsmedewerker NVAO;
- **Dr. Marianne van der Weiden** (extern secretaris).

Alle commissieleden en de secretaris hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

08u30 – 09u30: Ontvangst, kort vooroverleg commissie, doornemen documenten ter inzage

09u30 – 10u30: Sessie 1 – Gesprek met de opleidingsverantwoordelijken

10u30 – 11u00: Intern overleg commissie

11u00 – 12u00: Sessie 2 – Gesprek met studenten en alumni

12u00 – 13u30: Lunch, overleg commissie

13u30 – 14u30: Sessie 3 – Gesprek met docenten

14u30 – 15u00: Intern overleg commissie

15u00 – 15u45: Sessie 4 – Tweede gesprek met de opleidingsverantwoordelijken

15u45 – 16u45: Overleg commissie

16u45 – 17u00: Beperkte terugkoppeling naar de opleiding

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader Toets Nieuwe Opleiding op maat van de eigen regie”* van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld; de opleiding (instelling) werd hierbij betrokken. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de potentiële kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft dit eindoordeel in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Opleidingsmonitor Research Master of Arts in Philosophy

Bijlagen bij het informatiedossier

- Concordantiematrix
- Masterproef: instructies en tijdslijn
- Programmawijziging 2021: overzicht en motivering
- Research Master of Arts in Philosophy bevraging en questionnaire
- Jaarverslag 2019-2020
- Jaarverslag 2020-2021
- Informatiebrochure Research Master: Visie, doelstellingen, werkwijze, april 2021
- Brochure Research Master: Vision, Goals, Procedures, autumn 2021
- Master theses van zes afgestudeerden

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog

- Rapport opleidingsdag #1, 21 april 2022 UAntwerpen

